

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavına Katılan Adayların Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Araştırılması

An Investigation on the Fear of Negative Evaluation of the Candidates Participating the Private Ability Test Given by the College of Physical Education and Sport

Dilek SEVİMLİ^a

^aÇukurova Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü,
Adana

Geliş Tarihi/Received: 14.01.2009
Kabul Tarihi/Accepted: 25.03.2009

Yazışma Adresi/Correspondence:
Dilek SEVİMLİ
Çukurova Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü,
Adana,
TÜRKİYE/TURKEY
dsevimli@cu.edu.tr

ÖZET Amaç: Olumsuz Değerlendirilme duygusu, değerlendirilme ortamında bulunan bireylerde kaygı, stres ve başarısızlık korkusunun gelişmesine yol açabilir. Sportif performansın değerlendirilmesinde kaygı, korku ve stres durumları araştırılırken, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu (ODK) hakkında çok az bilgiye rastlanmıştır. Bu çalışmada Çukurova Üniversitesi (Ç.Ü.) Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu (BESYO) özel yetenek sınavına başvuran adayların sınav sonucu ve ODK düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırmanın örneklemini Ç.Ü. BESYO sınavına başvuran toplam 500 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmaya 136 kız, 364 erkek katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 20.42 ± 2.46 ve yaşları 17-30 arasında değişmektedir ODK ölçeği "doğru ve" yanlış seçenekleri olan 30 maddeden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak Watson tarafından geliştirilen "ODK Ölçeği", Spielberg'in "Sınav Kaygısı Envanteri" (SKE) ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde 2x2'lik kovaryans analizi tekniğinden yararlanılmıştır. **Bulgular:** Bu çalışmada katılımcıların sınav kaygısı puanları kontrol altına alındıktan sonra, sınav sonucunda herhangi bir programa yerleşmeyen adayların ODK puanları, yerleşenlerin puanlarından yüksektir ($p=0.03$). Katılımcıların cinsiyetlerine göre ODK puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.5$). Sınav sonucu ve cinsiyetler arasındaki ODK puanlarında da istatistiki farklılaşma görülmemiştir ($p>0.5$). **Sonuç:** Bu çalışmada katılımcıların sınav kaygısı puanları kontrol altına alındıktan sonra ODK ve gösterdikleri genel başarı arasında olumlu bir ilişki saptanmıştır. Başarılı adayların başarısızlara göre ODK puanları düşük bulunmuş böylece başarılı olanların ODK duygularını daha iyi yönetebildikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Olumsuz değerlendirilmekten korkma ölçeği, sınav kaygısı, özel yetenek sınavı

ABSTRACT Objective: Feeling of being negatively evaluated in a society may lead the individual to develop stress, anxiety, and fear of failure. While stress and anxiety were broadly dealt with in studies concerning sports performance assessment, Fear of Negative Evaluation (FNE) has not been sufficiently investigated. The purpose of this study is to investigate the relationship between FNE and private ability test achievement of applicants to the School of Physical Education and Sports, Cukurova University. **Material and Methods:** The sample of the study consisted of totally 500 participants attending the School of Physical Education and Sports, University of Cukurova. The study included 136 female, and 364 male participants. Ages of the participants were between 17-30 with a mean age of 20.42 ± 2.46 . FNE is a self-report scale composed of 30 items in a true, false format. The tools used for data collection were "FNE" Fear of Negative Evaluation scale, developed by Watson, Spielberg's Test Anxiety Inventory and Personal Information Form. A chi-square covariance technique was utilized in analyzing the data. **Results:** In this study, after the test anxiety scores are taken into consideration, unsuccessful candidates in the School's entrance exam scored much higher in the FNE compared to those who were successful candidates ($p=0.03$). Gender was not found to play a significant part in determination of the scores of the FNE, as well as in their placement in the School's program ($p>0.05$). **Conclusion:** A statistically significant positive relationship was found between applicants' scores of FNE and their performance in securing a place at the Physical Education and Sports program, after the test anxiety scores are taken into consideration. Scores of successful candidates were found significantly lower than unsuccessful ones. Therefore, we can suggest that successful candidates are more able to better manage their FNE.

Key Words: Fear of negative evaluation scale, test anxiety, private ability test

Olumsuz değerlendirilme korkusu (ODK), bireyin değerlendirilme ortamında hissettiği sosyal kaygıyı ifade etmektedir.¹ Literatürde olumsuz değerlendirilme korkusu, "bireyin seviyesinin düşük olduğunun ortaya çıkması ve değerlendirilme sonucunun bireyi olumsuz etkilemesi olarak belirtilmiştir.²

Olumsuz değerlendirilmekten korkma konusu farklı kültürlerde değerlendirilmektedir. Literatür incelendiğinde Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Ölçeği'nin (ODKÖ) sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. ODKÖ sosyal kaygının ölçümünde yaygın şekilde kullanılan ve kişinin sosyal ortamlarda başkalarının kendisine yönelik değerlendirmeleri hakkındaki olumsuz beklentileri ölçen 30 maddelik bir ölçüttür. ODK ile ilgili iki ölçek günümüze kadar kullanılmaktadır. Watson ve Friend tarafından 1969'da geliştirilen ODKÖ (Fear of Negative Evaluation Scale) başkalarınınca değerlendirilme ve olumsuz değerlendirilme beklentisine ilişkin korkuları iki boyutta ölçmektedir.¹ Kısa Form-ODKÖ ise Leary tarafından 1983 yılında ölçeklendirmiştir.³ Bu ölçek beş dereceli yanıt seçeneği olan 12 maddelik bir ölçüttür. ODK kısa formu kullanım için daha pratik ve elverişli olmasına rağmen, psikometrik özelliklerin belirlenmesinde ve klinik değerlendirilmede kullanılmamaktadır.⁴

ODK; psikopatolojiler, kaygı ve daha genel korkuların ifade edilmesi ve/veya gelişmesine neden olan üç temel korku türünden biridir.⁵ Açıkça ODK; küçük düşürülme, bir düşmanın var olduğu ile ilgili yargılardan oluşan üzüntü, endişe ve korkuyu ifade eder. Temel korku türlerinden diğer ikisi ise, kaygı hassasiyeti ve hastalık-ölüm korkusudur.⁶ Bu temel korku türleri, korkuların farklı doğasından kaynaklanan etkenlerin olduğunu göstermektedir.

Son yıllarda ODK'ya olan yaygın ilgi kısmen klinik zorunluluktan kaynaklanmaktadır.⁷ (Örn. Sosyal kaygının ifadesi ve sosyal fobi). Klinik ve klinik dışındaki örneklerle yapılan önemli araştırmalar sonucu ve ilgili ölçümlerin desteklemesi ile ODKÖ günümüze kadar yaygın şekilde kullanılmaktadır.⁴ ODKÖ'nde yüksek puana sahip kişiler, orta düzeydeki olumsuz sosyal olaylarda bile düşük

puana sahip kişilerden daha olumsuz düşünceye sahiptir.⁸ ODKÖ, uzun cevap seçeneğinden dolayı duyguları yüksek şekilde açığa çıkardığı için klinik ve saha araştırmalarında daha çok tercih edilmektedir.^{3,9}

Türkiye'de 12 maddelik Kısa Form ODKÖ üniversite öğrencilerine uyarlanmasına rağmen, ODKÖ bu örneklemelere daha önce uygulanmamıştır. Öğrencilerin başkaları tarafından nasıl algılandıkları ve değerlendirildikleri ile ilgili algılama düzeylerinin, yaşadıkları kaygı üzerinde etkili oldukları ileri sürülmektedir.¹⁰

Sınav ortamında performansın değerlendirilmesi sürecini yaşayan öğrenciler sınav korkusu, sınav kaygısı ve olumsuz değerlendirilmekten korkma gibi farklı duygular içerisinde bulunabilir. Bu tür korkular ve kaygılar, bireyin olumsuz değerlendirileceğini düşünmesinden kaynaklanır. Birey, olumsuz değerlendirileceğini düşündüğü için başkalarının değerlendirmelerinden ve değerlendirilme ortamından kaçınır.¹¹ Sınav performansının kötü olacağını düşünen bireyler, üç önemli korku türünden biri olan olumsuz değerlendirilmekten korkma duygusu içinde de olabilir.

Üniversiteye giriş sınavlarında genel seçme ve eleme sınavlarının yanı sıra, özel yetenek sınavına başvuran öğrenciler, sınav ortamında nasıl değerlendirildikleri endişesini taşıyabilirler. Araştırmalar sporda kaygıya yol açan etmenleri; diğer insanların yüksek beklentileri, hata veya başarısızlık korkusu, yarışmanın önemi, sonuca verilen aşırı değer, yüksek düzeyde bitkinlik ve olumsuz değerlendirilme korkusu olarak rapor etmişlerdir.¹²

Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu lise eğitiminden sonra özel yetenek sınavı ile üniversiteye öğrenci alan bir Yüksek Öğretim Kurumudur. Bu okula spor yöneticiliği, antrenörlük ve beden eğitimi öğretmenliği alanında eğitim almak isteyen adaylar, her yıl Ağustos ayında ön kayıt başvurusundan sonra özel yetenek sınavına alınmaktadır. Bu adaylara iki aşamadan oluşan fiziksel yeteneğe yönelik bir sınav uygulanır. Spor Yüksekokuluna öğrenci alabilmek için yapılan bu sınavlar, ÖSS sınavında olduğu gibi adayların gele-

cekteki mesleklerini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. Uzun süre özel yetenek sınavlarına hazırlanan ve büyük emek harcayan adayın sınav sırasında yapacağı küçük bir hata, o adayın sınavı kaybetmesine neden olabilmektedir.

Üniversiteye özel yetenek sınavı ile öğrenci alan ve meslek seçiminin önemli bir dönüm noktasını oluşturan bu sınavlarda ODKÖ ülkemizde daha önce ne üniversite öğrencilerine ne de sporcu örneklemelerine uygulanmamıştır. Bununla birlikte literatürde de sportif performans ve ODK hakkın-da çok az bilgi bulunmaktadır.¹³

Bu araştırmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına katılan adayların olumsuz değerlendirilmekten korkma düzeylerini belirlemektir.

YÖNTEM

Çalışma, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu özel yetenek sınavına başvuran adayların olumsuz değerlendirilmekten korkma özelliğinin karşılaştırıldığı İlişkisel tarama modeli bir araştırmadır.

ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubu, Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılı özel yetenek sınavına başvuran 524 katılımcıdan oluşmuştur. Bunlardan ölçme araçlarını sistemli olarak yanlı yanıtlayan ve veri toplam araçlarında boş madde bırakan 24 kişi çalışma dışında tutulmuştur. Böylece analizler 500 kişiden (136 kız, 364 erkek) toplanan verilerle yapılmıştır. Bunların 139'u sınav sonucunda bir programa yerleşmiş, 361'i ise herhangi bir programa yerleşmemiştir. Katılımcıların yaşları 17 ile 30 arasında değişmektedir. Yaş ortalamaları ise 20.42 ± 2.46 'dır. Adayların yaklaşık %5'i köy ve kasabalarda, % 10'u küçük şehirlerde ve %85'i büyük şehirde yaşamaktadır. Katılımcıların %59'unun anneleri ilkokul, %20'si lise, %19'u ortaokul ve %3'ten azı ise üniversite mezunudur. Babalarının eğitim durumları ise, %42'si ilkokul, %27'si lise, %22'si ortaokul ve %9'u üniversite mezunudur. Ailelerinin aylık geliri açısından bakıldığında bunların %43'ünün 750 YTL'den az, %45'inin ise 750 ile 1500 YTL arasında gelire sahip olduğu görülmüştür.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Ölçeği (ODKÖ): Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Ölçeği Watson ve Friend tarafından 1969 yılında geliştirilmiş,¹ Türkçe'ye uyarlaması 2003 yılında Erkan tarafından yapılmıştır.¹⁴ Ölçek doğru ve yanlış olarak yanıtlanabilen 30 maddeden oluşmaktadır. Olumlu ifade edilen maddeler "doğru" olarak yanıtlandığında (1), "yanlış" olarak yanıtlandığında (0) ile puanlanmaktadır. Olumsuz ifade edilen maddeler ise "doğru" olarak yanıtlandığında (0), "yanlış" olarak yanıtlandığında (1) ile puanlanmaktadır. Puanın yüksek olması olumsuz değerlendirilmekten korkma özelliğinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçekten alınacak en yüksek puan 30'dur. Yazarlar ölçek maddelerinin toplam puanla gösterdikleri korelasyon değerleri ortalamasının .72; sosyal kaygının diğer bir boyutunu ölçen Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Ölçeği ile ÖDKÖ puanları arasında .75 düzeyinde bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Ölçeğin KR-20 güvenilirlik katsayısı .94, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .96'dır.¹⁴

Lise öğrencileri ile yapılan Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının sonuçları ölçeğin 15-17 yaşındaki genç ergenlerin olumsuz değerlendirilmekten korkma özelliğini ölçebilecek teknik özelliklere sahip olduğu bulunmuştur.¹⁴ Aracın 17-30 yaş arasında bulunan ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu özel yetenek giriş sınavına başvuran bir grup üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Madde analizinde, maddelerin toplam ölçek puanıyla gösterdiği ilişkiler çift serili korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Çalışmada hesaplanan çift serili korelasyon katsayıları değerleri altı madde için anlamlı olmadığı, 24 madde için değerlerin .19 ile .72 arasında değiştiği bulunmuştur ($p < .05$). Korelasyon değerlerinin aritmetik ortalaması .46'dır. Otuz maddenin toplam puanı ile 24 maddenin toplam puanı arasında yüksek ($r = .95$), çıkarılan altı maddenin puanı arasında ise düşük ($r = .20$) ilişkiler bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt geçerliği çalışmasında 24 maddenin toplam puanının Sürekli Kaygı Ölçeği puanıyla .57, Sınav Kaygısı Envanteri puanıyla da .25 düzeyinde anlamlı ilişkileri gözlenmiştir. Kız

ve erkeklerin puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. ODKÖ'nün 24 maddesinin toplam puanlarıyla hesaplanan KR-20 iç tutarlık katsayısı .72, iki yarım güvenilirliği ise .71'dir. Altı hafta ara ile test-tekrar test kararlılık katsayısının .71 olduğu gözlenmiştir. Böylece ölçeğin 30 maddesinin tamamı yerine 24 maddesinin kullanılmasının daha geçerli ve güvenilir ölçüm yapma özelliğine sahip olduğu görülmüştür.

Sınav Kaygısı Envanteri: Spielberger tarafından 1980'de yayınlanan ölçek Albayrak tarafından 1987 yılında Türkçe'ye çevrilmiştir.¹⁵ Öner tarafından el kitabı yayınlanan envanter, ergen ve üniversite öğrencilerinin sınav kaygısını ölçmek amacıyla sıkça kullanılan bir araçtır.¹⁶ Sınav kaygısını duyusallık ve kuruntu alt testleri ve toplam puan olarak ölçebilmektedir. Envanter 1 ile 4 arasında değişen yanıt seçenekleri olan toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Farklı yaş gruplarında envanterin toplam puan için iç tutarlık katsayıları .84 ile .89 arasında değişmektedir. Test tekrar test güvenilirlik katsayıları ise aynı gün ve üç hafta arasında değişen aralıklarla yapılan farklı beş uygulamada elde edilen değerler .91 ile .72 arasında değişmiştir. Envanter puanlarının Öz Kavram, Minnesota Danışma Envanteri Alt Testleri, Öğrenci Problem İşaretleme Listesi Problem Alanları ve okul başarıyla beklenen yönde ilişkiler göstermiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların kişisel bilgilerini elde etmek için çalışmanın amacı doğrultusunda cinsiyet, yaş, yerleşim yeri, anne ve baba eğitim durumu ile ailenin aylık gelir durumuna yönelik soruların yer aldığı bir form hazırlanmıştır.

VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Veriler, katılımcılardan sınava başvuru işlemlerini tamamladıktan sonra toplanmıştır. Ayrıca çalışmaya katılımlarına ilişkin sözlü izinleri alınmış, ders-

liklere 20-30 kişilik gruplar halinde alınarak çalışmanın amacı ve yönerge açıklandıktan sonra uygulama yapılmıştır. Uygulama 2008 yılı 1-7 Ağustos tarihleri arasında giriş sınavından bir hafta önce sınav başvuru sırasında yapılmış ve veri toplama işlemi 7 iş gününde tamamlanmıştır.

Toplanan veriler SPSS 11.5 paket programı ile analiz edilmiştir. Analizlerde katılımcıların Sınav Kaygısı puanları kontrol altına alınarak, sınav sonucu ve cinsiyetlerine göre ODKÖ puanlarında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla veriler 2 x 2'lik kovaryans tekniği ile analiz edilmiştir. Sonuçların yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada katılımcıların sınav kaygısı puanları kontrol altına alındıktan sonra olumsuz değerlendirilmekten korkma puanları karşılaştırılmıştır. Çalışmada alt gruplarda yer alan katılımcıların ODKÖ puanlarının normallik sayıtlısını karşılayıp karşılamadığına Kolmogorov-Simirnov Z testiyle bakılmıştır. Elde edilen değerlerin 0.86 ile 1.45 arasında değiştiği ve bu değerlerin 0.01 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmüştür.

Analizde kovaryans analizi tekniğinin kullanılmasının bir diğer koşulu kontrol değişkeni ve bağımsız değişkenlerin etkileşimine ilişkin regresyon eğimlerinin eşitliğidir. Böylece kontrol değişkeni (sınav kaygısı puanları) ve bağımsız değişkenlerin etkileşimlerinin (cinsiyet ve sınav sonucu) regresyon eğimlerinin eşitliğine bakılmış ve bu sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Sınav Kaygısı puanlarının cinsiyet ve sınav sonucu etkileşim değerlerinin anlamlı olmadığı Tablo 1'de görülmüştür ($p > 0.05$). Puanları karşılaştırılacak grupların varyansları da homojendir. Sınava giren adayların sınav kaygısı puanları kon-

TABLO 1: Sınav sonucu ve cinsiyete göre sınav kaygısı envanteri puanlarının kovaryans değerleri.

Değişkenler (N=500)	Tip III Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Cinsiyet	1.16	1	1.16	0.07	0.86
Sınav Sonucu	3.18	1	3.18	0.18	0.67
Sınav Sonucu Cinsiyet (2x2)	9.86	1	9.86	0.57	0.45

trol altına alındıktan sonra ODK puanları karşılaştırılmıştır. Cinsiyet ve sınav sonucuna göre ODKÖ puanlarının betimsel değerleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2’de sınava giren adaylardan bir programa yerleşen katılımcıların ODK puan ortalamaları yerleşmeyen adaylardan düşük bulunmuştur. Kızların ODK puan ortalamaları ise erkeklerden yüksek tespit edilmiştir. Bir programa yerleşen kız ve erkek katılımcıların ODK ortalama puanları yerleşmeyen katılımcılardan düşük bulunmuştur.

Tablo 3’te sınav sonucu ve cinsiyete göre Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Ölçeği puanlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3’te Olumsuz değerlendirilmekten korkma puanları üzerinde sınav sonucunun ana etkisi anlamlıdır ($p=0.03$). Sınav sonucunda herhangi bir programa yerleşmeyenlerin puan ortalaması, yerleşenlerin puan ortalamasından yüksektir. Puanlar üzerinde cinsiyet ana etkisi ($p>0.05$) ve sınav sonucu ile cinsiyetin ortak etkisi de ($p>0.05$) anlamlı değildir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre ODKÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde sınav sonucu ve cinsiyetin birlikte değişimine göre de ODKÖ puanları farklılaşmamaktadır ($p>0.05$).

TARTIŞMA

Bu çalışmada Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına başvuran katılımcıların sınav sonucu ve cinsiyetlerine göre olumsuz değerlendirilmekten korkma düzeyleri araştırılmıştır.

Özel yetenek sınavında başarılı olup sınav sonucunda bir programa yerleşen katılımcıların ODKÖ ortalama puanları, bir programa yerleşmeyenlerle karşılaştırıldığında istatistiki olarak anlam-

TABLO 2: Sınav sonucu ve cinsiyete göre olumsuz değerlendirilmekten korkma ölçeği puanlarının betimsel değerleri.

Değişkenler	n	$\bar{X}$	ss	Düzeltilmiş $\bar{X}$
Sınav Sonucu				
Yerleşen	139	11.57	3.96	11.60
Yerleşmeyen	361	12.65	4.47	12.59
Cinsiyet				
Kız	136	12.60	4.53	12.14
Erkek	364	12.26	4.30	12.05
Sınav Sonucu Cinsiyet				
Yerleşen Kız	49	12.16	3.96	11.84
Yerleşmeyen Kız	87	12.85	4.83	12.44
Yerleşen Erkek	90	11.24	3.95	11.36
Yerleşmeyen Erkek	274	12.59	4.47	12.74

lı fark tespit edilmiştir. Bu sonuç kazanan katılımcıların sınav kaygısını ve olumsuz değerlendirilmekten korkma duygularını daha iyi yönetebildikleri veya sınav programına daha ciddi şekilde hazırlanabildiklerini düşündürmektedir. Ayrıca olumsuz değerlendirilme korkusu bireylerde yeterince hazır olmadıkları ve yetersizliklerinin ortaya çıkabileceği durumlarda hissedilen korku türlerinden biri olarak tanımlanmaktadır.² Bir programa yerleşen katılımcıların olumsuz değerlendirilmekten korkma duygusunu daha iyi kontrol edebildikleri söylenebilir.

Kalogiannis ve Papaioannou,¹⁷ Fiziksel eğitim sınıfındaki 401 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada olumsuz değerlendirilmekten korkma ve kaygı düzeyleri yüksek olan öğrencilerin, fiziksel sağlık değerlerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar en iyi sportif performansın düşük bilişsel kaygı ve bedensel kaygı düzeyi ve yüksek kendine güven düzeyi ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

TABLO 3: Sınav sonucu ve cinsiyete göre olumsuz değerlendirilmekten korkma ölçeği puanlarının karşılaştırılması.

Değişkenler (n= 500)	Tip III Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Cinsiyet	0.63	1	0.63	0.04	0.85
Sınav Sonucu	84.07	1	84.07	4.87	0.03
Sınav Sonucu Cinsiyet (2X2)	13.19	1	13.19	0.76	0.38

Araştırmanın bulguları sonucunda bir programa yerleşen veya yerleşmeyen katılımcıların ODKÖ ortalama puanları cinsiyetlere göre karşılaştırıldığında istatistiki olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir. Ancak kızların ODKÖ ortalama puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Literatürde olumsuz değerlendirilmekten korkma ile ilgili bir çalışmada cinsiyet farklılığı bildirilmiştir.¹⁸ Ancak bu çalışmada özel yetenek sınavına katılan adayların cinsiyetlerine göre ODKÖ puanlarında bir farklılık görülmemiştir. Ülkemizde Erkan tarafından yapılan çalışmada da ODK ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.¹⁴ Ridgers ve ark.¹³ Fiziksel eğitim sınıfındaki 192 öğrenci ile yaptıkları çalışmada olumsuz değerlendirilmekten korkma ölçeği puanları kızlarda erkeklerden yüksek bulunurken, sportif yetenek algıları ise erkeklerden düşük bulunmuştur.¹³ Ülkemizde yapılan bir çalışmada Özel yetenek sınavına giren 253 adaya durumluk kaygı ölçeği uygulanmış ve çalışma sonucunda adayların durumluk kaygı düzeyleri orta düzeyde tespit edilmiştir. Özellikle adayın yaşı, sınava ilk kez giriyor olması sınava hazırlanış şekli ve performansını yetersiz hissetmesi gibi durumlarla kaygı düzeyinin arttığı bildirilmiştir.¹⁹

Bir diğer çalışma La Greca ve Lopez²⁰ kızların ODK puanlarının erkeklerden yüksek olduğunu rapor etmiş ve bunun özellikle kızların kendi akranları tarafından değerlendirilme durumlarında yaşandığını belirtmişlerdir. Gill,²¹ kadın sporcuların kişisel hedeflere odaklanırken, erkeklerin ise kişiler arası karşılaştırmalara ve kazanmaya odaklandıklarını belirtmiştir. Gill'e göre "kazanma düşüncesi" erkeklerde bilişsel kaygı ve kendine güvenin başlıca göstergesi olmaktadır.²¹

Chengdu üniversitesinde 2.279 öğrenci Sosyal Kaygı Bozukluğu (SAD), ODK ve Savunma skalası (DSQ) ile değerlendirilmiştir. Muhtemel risk faktörlerini, düşük gelir düzeyi, kırsal alanda büyüme, duygusal içtenliğin az olduğu ailede büyüme, aşırı koruma, olumsuz değerlendirilme hissi ve yüksek kaygı düzeyine sahip olma olarak belirlemişlerdir.²²

Literatür incelendiğinde bazı araştırmalar ODK ve cinsiyet arasında bir fark tespit etmemişken bazı araştırmacılar kızların ODK puanlarının erkeklerle göre daha yüksek olduğunu rapor etmişlerdir. Bizim araştırma sonuçlarımızla da kızların ortalama ODKÖ puanları erkeklerden yüksek bulunmuştur ancak bu istatistiksel olarak anlamlı değildir. Norton ve ark.²³ 181 üniversite öğrencisi üzerinde sosyal kaygı ile spor branşlarında olumsuz değerlendirilmekten korkma özellikleri incelenmiştir. Özellikle kadınlarda bireysel sporlardan kaçınma durumları ODK puanları ile olumlu ilişki tespit edilmiş iken, takım sporlarında ilişki tespit edilmemiştir. Sonuçta sosyal kaygı ile sportif durum ve sporla ilgili değerlendirilme korkusu özellikle kadınlarda daha yüksek iken, erkeklerde üniversite eğitimi sırasında yapılan sporlarda, ailevi baskının ODK ile ilişkili olduğu rapor edilmiştir.²³

Çalışmamız sonucunda Beden Eğitimi ve Spor alanında bir programa yerleşen katılımcıların ODK düzeylerinin düşük tespit edilmiş olması, başarılı katılımcıların olumlu düşüncelere sahip olduğunun göstergesidir. Fiziksel eğitimin yanı sıra değerlendirilme ortamında bulunacak bireylere, yaşadıkları kaygı, korku ve endişeyi ortalama düzeyde tutmaya yönelik bilişsel davranış eğitiminin ek yararlar sağlayabileceği konusunda bilgi verilmesi önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Watson D, Friend R. Measurement of social-evaluative anxiety. *J Consult Clin Psychol* 1969;33(4):448-57.
2. Monfries MM, Kafer NF. Private self-consciousness and Fear of Negative Evaluation. *J Psychol* 1994;128(4):447-54.
3. Leary MR. A brief version of the fear of negative evaluation scale. *Pers Soc Psychol Bull* 1983;9:371-6.
4. Collins KA, Westra HA, Dozois DJ, Stewart SH. The validity of the brief version of the Fear of Negative Evaluation Scale. *J Anxiety Disord* 2005;19(3):345-59.
5. Reiss S, McNally RJ. The Expectancy model of fear. In: Reiss S, Bootzin RR, ed. *Theoretical Issues in Behavior Therapy*. 1st ed. San Diego: Academic Press; 1985. p.107-21.
6. Taylor S. The structure of fundamental fears. *J Behav Ther Exp Psychiatry* 1993;24(4):289-99.
7. Mattick RP, Clarke JC. Development and validation of measures of social phobia scrutiny fear and social interaction anxiety. *Behav Res Ther* 1998;36(4):455-70.
8. Stopa L, Clark DM. Social phobia: Comments on the viability and validity of an analogue research strategy and British norms for the fear of negative evaluation questionnaire. *Behav Cogn Psychother* 2001;29(4):423-30.

9. Rodebaugh TL, Woods CM, Thissen DM, Heimberg RG, Chambless DL, Rapee RM. More information from fewer questions: The factor structure and item properties of the original and brief fear of negative evaluation scale. *Psychol Assess* 2004;16(2):169-81.
10. Bilge F, Kelecioğlu H. [Psychometric properties of the brief fear of negative evaluation scale: Turkish form]. *EJER* 2008;32(1) 21-38.
11. Horwitz EK, Horwitz MB, Cope JA. Foreign Language Classroom Anxiety. *MLJ* 1986; 70(2):125-32.
12. Jones G, Swain A, Cale A. Gender Differences in Pre-Competition Temporal Patterning and Antecedents of Anxiety and Self-Confidence. *J Sport & Exerc Psychol* 1991;13(1):1-15.
13. Ridgers ND, Fazey DM, Fairclough SJ. Perceptions of athletic competence and fear of negative evaluation during physical education. *Br J Educ Psychol* 2007;77(Pt 2):339-49.
14. Güçray S, Çam S, Erkan Z. [The social avoidance and distressed scale and fear of negative evaluation scale for application to Turkish version]. *J Faculty Education of Cukurova University* 2003;2(25):112-7.
15. Albayrak D. [The validity and reliability study of the Turkish version of the test anxiety scale]. *Psychology J* 1987;6(21):55-62.
16. Öner N. *Sınav Kaygısı Envanteri El kitabı*. 1st ed. İstanbul: Foundation for the Advancement of Counseling in Education (YORET); 1990. p.1-29.
17. Kalogiannis P, Papaioannou A. Development of a scale assessing students' Appearance Anxiety in Physical Education. *Percept Mot Skills* 2007;105(3):1075-86.
18. Carleton, RN, Collimore KC, Asmundson GJ. Social anxiety and fear of negative evaluation: Construct validity of the BFNE-II. *J Anxiety Disord* 2007;21(1);131-41.
19. Lök S, İnce A, Lök N. [An investigation on the candidates who joins to the physical education sport academy special ability exam concerning situations]. *Niğde University Journal of Physical Education and Sport Sciences* 2008;2(2):1-11.
20. La Greca AM, Lopez N. Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *J. Abnorm Child Psychol* 1998;26(2);83-94.
21. Gill DL. Gender differences in competitive orientation and sport participation. *Int J Sport Psychol* 1988;19:145-59.
22. Xiao R, Wu WL, Hu JM, Qiu CJ, Wang Q, Wei G, et al. Prevalence and risk factors of social anxiety disorder in high schools and universities in Chengdu. *Sichuan Da Xue Bao Yi Xue Ban* 2006;37(4):636-40.
23. Norton PJ, Burns JA, Hope DA, Bauer, BK. Generalization of social anxiety to sporting and athletic situations: gender, sports involvement, and parental pressure. *Depress Anxiety* 2000;12(4);193-202.